

Obrázek 2.5 Ukázka testové otázky z velmi vysoké úrovně (5) čtenářské gramotnosti PISA

Kravné mléko
Otázka 7 / 9

Přečti si oba zdroje na pravé straně. Překlikávej mezi záložkami. Odpověz na otázku kliknutím na možnosti v tabulce.

Na základě obou textů o mléce rozhodni, zda jsou tvrzení v následující tabulce fakta, nebo názory. U každého tvrzení klikni na **Fakt** nebo **Názor**.

Je toto tvrzení fakt, nebo názor?	Fakt	Názor
Nejnovější studie o zdravotních přínosech mléka jsou překvapivé.	☐	☐
Studie prokázaly, že pít mléka má škodlivé účinky na zdraví.	☐	☐
Několik studií zpochybnilo význam mléka pro zpevňování kostí.	☐	☐
Konzumace mléka a mléčných výrobků je nejlepší způsob, jak zhubnout.	☐	☐

Mléčná farma Řekněte ne
www.zdravotnizpravodaj.cz/mléko
ZDRAVOTNÍ MAGAZÍN

ŘEKNĚTE KRAVSKÉMU MLÉKU NE!

MUDr. R. Gruber, redaktor pro zdravotnictví

Kravné mléko hraje **velkou** roli v životě mnoha lidí ve Spojených státech. Kojenci pijí kravné mléko z lahviček. Děti jedí cereálie zalité kravným mlékem. I dospělí si čas od času dají rádi sklenku studeného mléka. Ano, kravné mléko hraje obrovskou roli v lidské stravě v mnoha zemích po celém světě. Ovšem stále více výzkumů naznačuje, že mléko vůbec nemusí „dělat tělu dobře“, jak tvrdí jeden všeobecně známý americký reklamní slogan.

Ministerstvo zemědělství USA, Americká rada pro mléčné výrobky, firma Milk Management a další organizace řadu let mléko usilovně propagují. Vybízejí dospělé, aby vypili alespoň tři sklenky mléka denně. Avšak několik studií v posledním desetiletí zpochybnilo význam mléka pro zpevňování kostí i jiná tvrzení o zdravotních přínosech mléka. Výsledky vás možná překvapí.

Jedna z nejnovějších a nejdůležitějších studií o účincích pít mléka byla zveřejněna v roce 2014 v říjnovém čísle odborného lékařského časopisu *British Medical Journal*. Závěry této studie vedly k průlomovému prohlášení o konzumaci mléka. V rámci této studie bylo sledováno více než 100 000 lidí ve Švédsku po dobu 20–30 let. Vědci zjistili, že ženy pijící mléko utrpěly více zlomenin kostí. Navíc muži i ženy pijící mléko byli více ohroženi srdečními chorobami a rakovinou. Tyto ohromující výsledky odpovídají závěrům jiných studií.

K některým zdravotním problémům spojeným s konzumací mléka se vyjádřil Lékařský výbor pro zodpovědnou medicínu (Physicians Committee for Responsible Medicine – PCRM). Tvrdí, že mléko a mléčné výrobky „mají máj nebo žádný přínos pro zdraví kostí“. PCRM dále popisuje konkrétní problémy související s mlékem.

Čtenářský proces:	Propojování a vyvozování závěrů
Formát otázky:	Komplexní výběr odpovědi – vyhodnocováno strojově
Požadovaná úroveň:	Úroveň 5 – velmi vysoká

Na obrázku 2.5 je otázka velmi vysoké gramotnostní úrovně. V této otázce měl žák propojit informace ze dvou webových stránek a vyvodit, zda vybraná tvrzení z webových stránek představují fakta, nebo názory. Žáci na velmi vysoké úrovni dokážou rozlišit podstatné informace a odlišit fakta od názorů, a to i ve složitějších vyjádřeních. Na základě určitých náznaků umí posoudit, zda je text neutrální, či zaujatý.

2.2.2 Zastoupení žáků zemí OECD a EU ve čtenářských gramotnostních úrovních

Na obrázku 2.6 je znázorněno procentuální zastoupení žáků zemí OECD a EU v jednotlivých úrovních čtenářské gramotnosti. Země jsou seřazeny podle procentuálního podílu žáků, kteří dosáhli alespoň základní, druhé úrovně. Nejúspěšnější země mají takových žáků 85 % až 89 %. V České republice dosáhlo alespoň druhé úrovně 79 % žáků, což je o něco více než v průměru zemí OECD (77 %) i v průměru zemí EU (76 %). Podíl českých žáků s nejvíce rozvinutými čtenářskými dovednostmi (na úrovni pět nebo šest) je srovnatelný s průměrem zemí OECD, EU i s výsledkem některých dalších středoevropských zemí (Rakousko, Švýcarsko, Slovinsko). Mnohé evropské státy včetně Německa a Norska, jejichž průměrný výsledek se významně neliší od výsledku České republiky, mají na dvou nejvyšších úrovních více než 10 % žáků.